

CENTRUM WIEDZY O DOSTĘPNOŚCI DO TRANSPORTU I MOBILNOŚCI OSÓB O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ – AKTUALNY STAN
WSPARCIA W OBSZARZE MOBILNOŚCI NA ŚWIECIE I W POLSCE.
PRZYWILEJE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI W RUCHU DROGOWYM.

dr Beata Stasiak-Cieślak, dr Piotr Malawko

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Problematyka mobilności osób z niepełnosprawnościami, w kontekście kierujących pojazdami, jest ważnym zagadnieniem w polityce państwa ze względu na:

- ❑ konieczność wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych Organizacji Narodów Zjednoczonych,
- ❑ potrzebę aktywizacji tego środowiska i poszerzanie zakresu samowystarczalności osób z niepełnosprawnościami.

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Prawo do realizacji potrzeby mobilności, a tym samym ograniczenie dyskryminacji w tym obszarze, zostało usankcjonowane przez wiele aktów prawnych, dokumentów krajowych i międzynarodowych, m.in.:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej,
- Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych ONZ,
- Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych,
- Europejską Strategię w sprawie niepełnosprawności.

Źródło: <https://razemztoba.pl>

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

O prawach osób z niepełnosprawnościami w aspekcie przemieszczania się mówi Artykuł 20 Konwencji ONZ pt. **Mobilność**. Nakłada on na państwa obowiązek zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwie największej samodzielności w tym zakresie, m.in. poprzez:

- ułatwianie mobilności osób niepełnosprawnych,
- dostęp do wysokiej jakości przedmiotów wspierających poruszanie się po przystępnych cenach,
- szkolenia w zakresie umiejętności poruszania się,
- zachęcanie jednostek wytwarzających przedmioty wspierające poruszanie się, urządzenia i technologie wspomagające, do uwzględniania wszystkich aspektów mobilności osób niepełnosprawnych.

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Prowadzenie pojazdu jest czynnością złożoną, która wymaga znacznej sprawności motorycznej, percepcyjnej i poznawczej.

Najczęściej występującym rodzajem niepełnosprawności, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, są:

- uszkodzenia i choroby narządu ruchu (59%),
- choroby krążenia (47%),
- choroby neurologiczne (38%),
- choroby narządu wzroku (35%),
- choroby narządu słuchu (19%),
- schorzenia psychiczne (11%).

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Zgodnie z Ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2011 r. nr 30, poz. 151 z późn. zm.) osoba z niepełnosprawnością może prowadzić pojazd:

- jeżeli uzyskała orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem (art. 3 ust. 3, art. 24 pkt. 2),
- uzyskany dokument (prawo jazdy) może zawierać ograniczenia (art. 13 ust. 4 i 5).

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Lekarz na podstawie kryteriów zdrowotnych, określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców (Dz.U. 2019 poz. 1659), dokonuje oceny stanu zdrowia, wskazując na ograniczenia wynikające ze stanu zdrowia kierowcy, które mogą dotyczyć:

- korekty lub ochrony wzroku,
- korekty słuchu,
- protezy lub szyny ortopedycznej,
- możliwości ograniczonego korzystania z pojazdu,
- konieczności modyfikacji lub dostosowania pojazdu,
- dodatkowego oznakowania pojazdu.

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

W przypadku osób o szczególnych potrzebach uzyskany dokument (prawo jazdy) może zawierać ograniczenia (art. 13 ust. 4 i 5).

Ograniczenia w korzystaniu z uprawnień do kierowania pojazdami, lekarz określa poprzez wpisanie kodów i subkodów określonych w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie wzorów dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami (Dz. U z 2016r., poz. 702).

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Ograniczenia w korzystaniu z uprawnień do kierowania pojazdami, lekarz określa poprzez wpisanie kodów i subkodów określonych w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie wzorów dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami (Dz. U z 2016r., poz. 702).

Osoba, która ma wpisane stosowne ograniczenia podlega okresowej weryfikacji pod kątem stanu zdrowia.

Problem pojawia się w sytuacji kierowców posiadających uprawnienia nadane bez określenia terminu ważności, a którzy, na skutek jakiegoś wydarzenia nabyli niepełnosprawności.

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Trudności w obszarze mobilności, jakich doświadczają osoby z niepełnosprawnością w zależności od etapu życia, są bardzo różne i możemy podzielić je na trzy etapy:

- zdobycie prawa jazdy,
- egzamin na kierowcę,
- kupna i adaptacji pojazdu.

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Trudności z jakimi mierzą się osoby z niepełnosprawnością w kwestii mobilności możemy podzielić na trzy główne obszary :

- związane z samym procesem szkolenia,
- aspektami natury społecznej,
- aspektami organizacyjnymi.

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Trudności w Wojewódzkich Ośrodkach Ruchu Drogowego, weryfikujących wiedzę i umiejętności niezbędne do bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym:

- brak jest odpowiedniej infrastruktury,
- brak pojazdów zaadaptowanych na potrzeby egzaminu praktycznego,
- problemy w załatwianiu formalności, w tym dostosowaniu czasu i miejsca podstawienia przystosowanego pojazdu na miejsce egzaminu,
- brak odpowiedniej wiedzy egzaminatorów.

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Po uzyskaniu stosownych uprawnień kolejnym problemem jest indywidualne dostosowanie pojazdu do możliwości osoby z niepełnosprawnością:

- brak miejsc, gdzie osoba po uzyskaniu prawa jazdy mogłaby zapoznać się osobiście, a nie tylko wirtualnie, z ofertą możliwości adaptacji pojazdu oraz uzyskać fachową pomoc specjalistów w zakresie indywidualnego dopasowania tych urządzeń do potrzeb użytkowników

KIEROWCA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - AKTUALNY STAN

Barierą są również aspekty finansowe. W kontekście tego, dużego znaczenia nabierają zapisy art. 20 Konwencji o prawach osób Niepełnosprawnych wskazujące na „ułatwienie mobilności osób niepełnosprawnych, w sposób i w czasie przez nie wybranym i po przystępnej cenie oraz ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do wysokiej jakości przedmiotów wspierających poruszanie się, urządzeń i technologii wspomagających oraz do pomocy i pośrednictwa ze strony innych osób lub zwierząt, w tym poprzez ich udostępnianie po przystępnej cenie”.

WSPARCIE KIEROWCY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - DOŚWIADCZENIE ŚWIATOWE

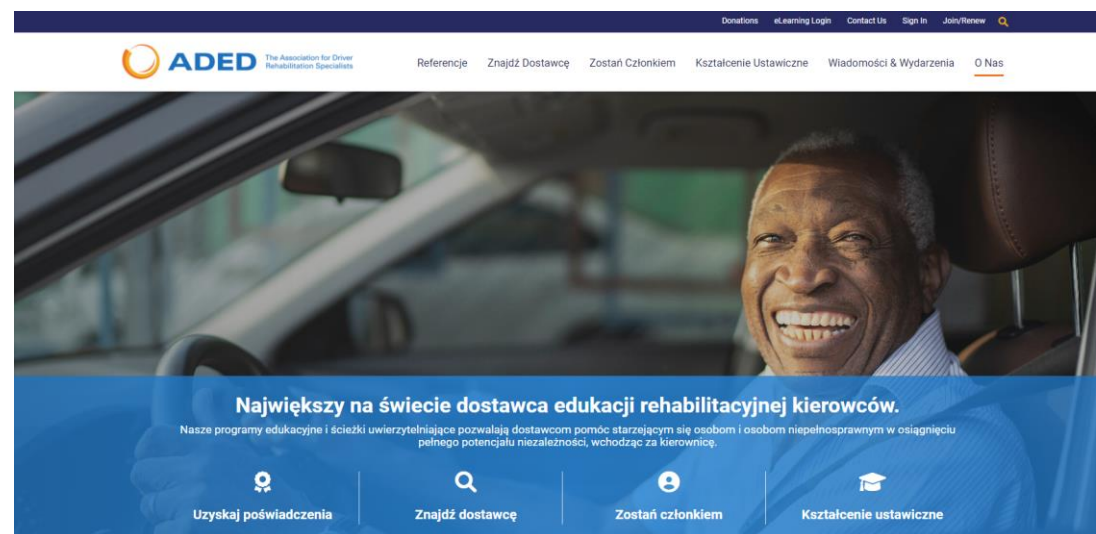
American Driving School (Amerykańska Szkoła Nauki Jazdy; www.americandrivingschool.com) w Kalifornii zajmuje się doskonaleniem jazdy kierowców z niepełnosprawnościami i ich rehabilitacją. Firma współpracuje z kierowcami, którzy utracili swoje prawo jazdy na skutek problemów zdrowotnych. Niektórzy z nich mieli udar lub atak serca, inni uczestniczyli w wypadkach przemysłowych, samochodowych lub zostali niepełnosprawni na skutek działań wojennych.

WSPARCIE KIEROWCY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - DOŚWIADCZENIE ŚWIATOWE

The Association for Driver Rehabilitation Specialists: **ADED** (Stowarzyszenie Specjalistów ds. Rehabilitacji Kierowców; www.aded.net) powstało w 1977 r. w USA i od tego czasu wspiera profesjonalistów zajmujących się szkoleniami kierowców oraz pomaga przy dostosowaniu sprzętu transportowego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ponadto cyklicznie organizuje konferencje, które są źródłem informacji nt. transportu osób z niepełnosprawnościami.

WSPARCIE KIEROWCY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ - DOŚWIADCZENIE KRAJOWE

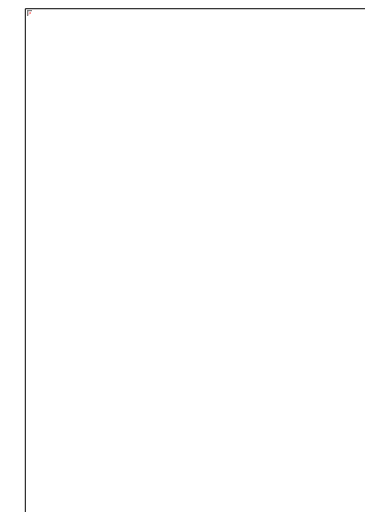
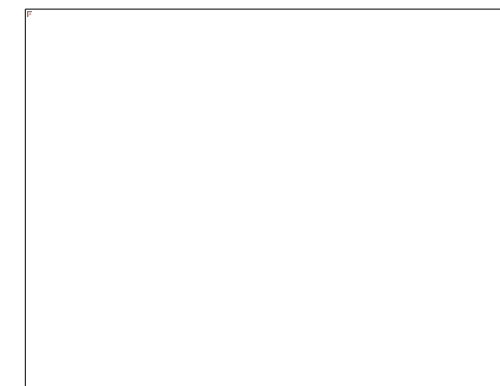
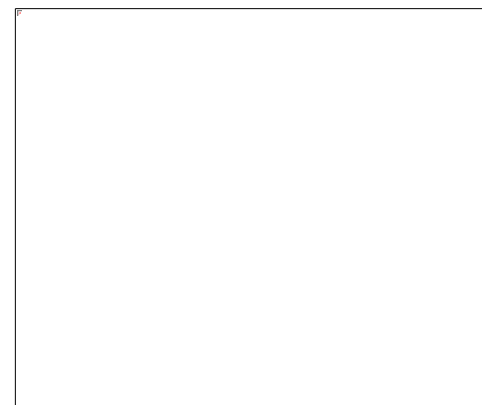
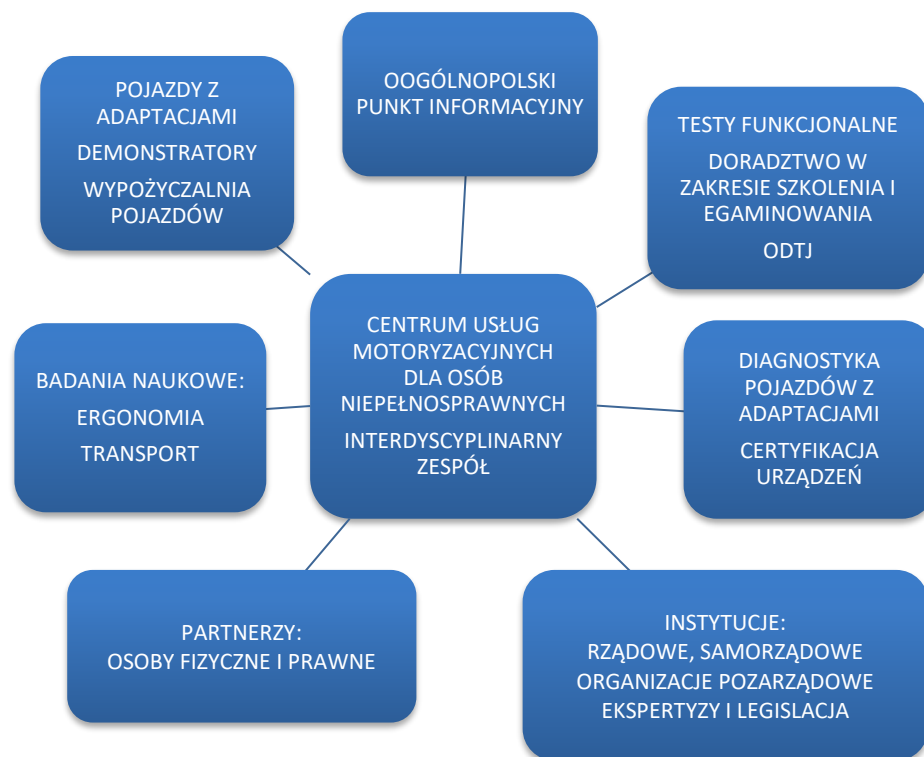
Mając to na uwadze, a jednocześnie korzystając z doświadczeń innych krajów w zakresie wspierania mobilności osób z niepełnosprawnościami, przy Instytucie Transportu Samochodowego w Warszawie utworzono Centrum Usług Motoryzacyjnych dla Osób Niepełnosprawnych, gdzie osoby z niepełnosprawnościami, ich rodziny, instruktorzy nauki jazdy, egzaminatorzy, lekarze orzecznicy, dealerzy samochodów, firmy zajmujące się adaptowaniem pojazdów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (adaptatorzy) oraz inne zainteresowane osoby mogą uzyskać profesjonalną informację dotyczącą zagadnień związanych z mobilnością osób z dysfunkcjami.

Centrum Usług Motoryzacyjnych
dla Osób Niepełnosprawnych

CENTRUM USŁUG MOTORYZACYJNYCH DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

PRZYWILEJE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI W RUCHU DROGOWYM

- ❑ Dla wielu osób niepełnosprawnych transport indywidualny jest jedynym możliwym rozwiązaniem niezbędnym do realizacji celów integracji zawodowej oraz społecznej.
- ❑ Mając na uwadze potrzeby osób z niepełnosprawnościami Polskie prawo przewiduje ułatwienia dla tych osób w zakresie transportu i ruchu drogowego.

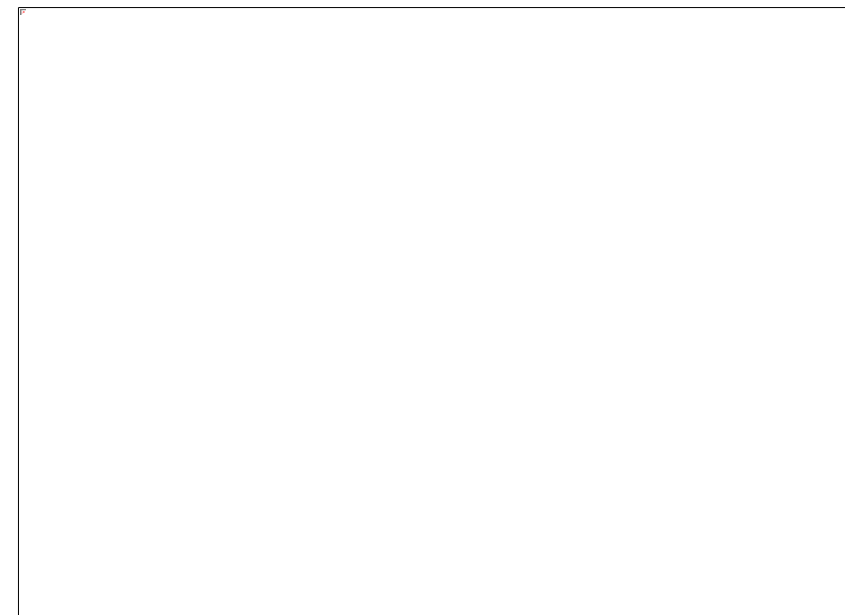

KARTA PARKINGOW DLA OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Kto może się starać o kartę parkingową:

Zgodnie z ustawą z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 110) kartę parkingową wydaje się:

- osobie *niepełnosprawnej* zaliczonej do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się;
- osobie *niepełnosprawnej*, która nie ukończyła 16 roku życia mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się;
- placówce zajmującej się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób *niepełnosprawnych* mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się.

KARTA PARKINGOW DLA OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Korzyści z posiadania karty parkingowej:

Osoba niepełnosprawna legitymująca się kartą parkingową kierująca pojazdem samochodowym oznaczonym tą kartą, może nie stosować się do niektórych znaków drogowych dotyczących zakazu ruchu lub postoju. Szczegóły zostały zawarte w §33 rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych w sprawie znaków i sygnałów drogowych (rozporządzenie z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2310)).

MIEJSCA POSTOJOWE DLA OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami powinny mieć wymiary większe niż pozostałe miejsca do parkowania

Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach miejsce postojowe dla pojazdów oznaczone kartą parkingową powinno być oznaczone znakami:

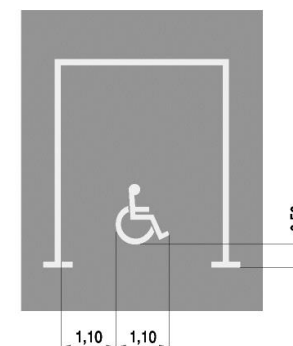
- znakami pionowymi
- znakami poziomymi

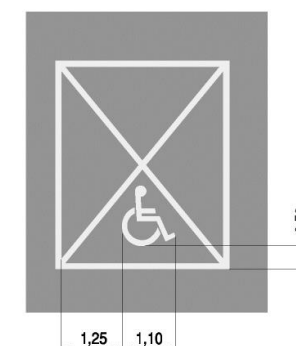
Znak D-18a

tabliczka T-29

Znak P-18 uzupełniony o symbol P-24

Znak P-20 uzupełniony o symbol P-24

OPLATY ZA UŻYTKOWANIE DRÓG

Zgodnie z zapisami ustawy o drogach publicznych pojazdy zaopatrzone w kartę parkingową zwolnione są z opłat za korzystanie z przepraw promowych na drogach publicznych.

Na podstawie Art. 13b ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych „rada gminy (rada miasta), ustalając strefę płatnego parkowania może wprowadzić opłaty abonamentowe lub zryczałtowane oraz zerową stawkę opłaty dla niektórych użytkowników drogi”.

ASPEKTY PRAWNE WZAKRESIE OZNAKOWANIA I SYGNAŁÓW DROGOWYCH

Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach pod znakiem A-30 przed miejscami szczególnie uczęszczanymi przez osoby niewidome lub głuche można stosować tabliczkę z napisem „niewidomi” lub „głusi”.

WARUNKI TECHNICZNE DLA DRÓG UWZGLĘDNIAJĄCE POTRZEBY OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

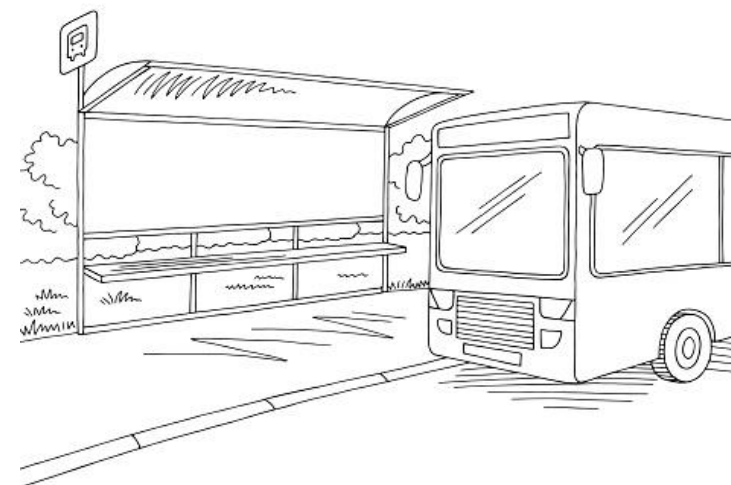
Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 2016 r. poz. 124 z późn. zm.) urządzenia na chodniku, w szczególności podpory znaków drogowych, słupy oświetleniowe należy tak usytuować, aby nie utrudniały użytkowania chodnika, w tym przez osoby niepełnosprawne.

PRZYSTOSOWANIE PRZYSTANKÓW DO POTRZEB OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Ogólne zasady obowiązujące przy dostosowywaniu przystanków komunikacji miejskiej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami określone zostały w planie transportowym. Wskazano w nim na konieczność posiadania niskopodłogowego taboru, oświetlonych i wyposażonych wiat autobusowych, **dostosowanie wysokości peronów do wysokości podłogi autobusu oraz nawierzchni chodników, naprowadzającej osoby z niepełnosprawnościami wprost do drzwi autobusu.**

DOFINANSOWANIE DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI DO PRAWA JAZDY

Dofinansowanie obejmuje koszty kursu, egzaminów, w tym opłaty z nimi związane

Kto może starać się o dofinansowanie

- Osoba posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym lub umiarkowanym (dotyczy osób z dysfunkcją narządu ruchu lub dysfunkcją narządu słuchu*)

DOFINANSOWANIE DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI DO ZAKUPU I MONTAŻU OPRZYRZĄDOWANIA DO SAMOCHODU

Dofinansowaniu podlega każdy sprzęt i każde urządzenie, które ułatwi kierowanie samochodem lub przewóz osoby niepełnosprawnej.

Kto może starać się o dofinansowanie:

- kierowca posiadający znaczny lub umiarkowany stopień dotyczący niepełnosprawność narządu ruchu lub słuchu,
- Opiekun do przewozu osoby z niepełnosprawnością do 16 roku życia.

DOFINANSOWANIE DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI DO ZAKUPU SAMOCHODU*

Dofinansowanie do zakupu samochodu przysługuje:

- kierowcy z niepełnosprawnością, który prowadzi pojazd z pozycji wózka inwalidzkiego,
- do przewozu pasażera z niepełnosprawnością